

MICHAEL WHITE
ΧΑΡΤΕΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Michael White, *Χάρτες αφηγηματικής πρακτικής*

Εκδόθηκε για πρώτη φορά το 2007 με τον τίτλο *Maps of Narrative Practice*
από τον W. W. Norton & Company, Inc.

© για την ελληνική γλώσσα, εκδόσεις OPOSITO
σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Αφηγηματικής Ψυχοθεραπείας
και Κοινοτικής Πρακτικής (elafet.gr)

Πρώτη έκδοση, Οκτώβριος, 2021

ISBN: 978-618-84726-8-6

Μετάφραση: Ισιδώρα Στανιμεράκη
Επιστημονική επιμέλεια: Λευτέρης Μαυρόπουλος
Σχεδιασμός εξωφύλλου: Τόνια Κοϊνάκη
Γραφιστική επιμέλεια: Δήμητρα Φυρίου
Σελιδοποίηση: Κώστας Κεχαγιάς
Υπεύθυνος έκδοσης: Μιχάλης Μεντίνης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	9
1. Συζητήσεις Εξωτερίκευσης	13
2. Συζητήσεις Ανασυγγραφής	59
3. Συζητήσεις ενσωμάτωσης στη μνήμη (re-membling).....	121
4. Τελετές προσδιορισμού	151
5. Συζητήσεις που αναδεικνύουν μοναδικές εκβάσεις.....	203
6. Συζητήσεις οικοδόμησης	239
Συμπέρασμα	265
Προτεινόμενα αναγνώσματα	267
Βιβλιογραφία.....	269

Εισαγωγή

Το παρόν βιβλίο αφορά κατά κύριο λόγο στους χάρτες αφηγηματικής πρακτικής. Γιατί όμως τους αποκαλώ χάρτες; Σε προσωπικό επίπεδο, ανέκαθεν με συγκινούσαν οι άλλοι κόσμοι. Μεγάλωσα σε μια οικογένεια της εργατικής τάξης μέσα σε μια ως επί το πλείστον εργατική κοινότητα και, παρόλο που η πρόσβασή μου σε άλλους κόσμους ζωής ήταν περιορισμένη, η περιέργειά μου γι' αυτούς ήταν εξαιρετικά ανεπτυγμένη. Όταν ήμουν ακόμα μικρό παιδί, οι χάρτες με έκαναν να ονειρεύομαι αυτούς τους κόσμους και να μεταφέρομαι με τη φαντασία μου σε άλλους τόπους.

Έτσι, λοιπόν, στα δέκατά γενέθλια μου, μου έκαναν δώρο ένα ποδήλατο. Μέχρι τότε κανένα άλλο δώρο δεν σήμαινε τόσα πολλά για μένα όσο εκείνο το ποδήλατο (ακόμα και σήμερα μου είναι αδύνατον να ζήσω χωρίς αυτό), καθώς μπορούσα πλέον να επισκέπτομαι άλλους κόσμους. Ακολουθώντας τους χάρτες, συντροφιά με τον μικρότερό μου αδελφό, τους φίλους μας και τον σκύλο μας, Πρινς, θα ποδηλατούσαμε για μέρες ολόκληρες σε γειτονικούς κόσμους — κόσμους συναρπαστικούς που μόλις και μετά βίας μπορούσα να ψηλαφήσω. Θυμάμαι ακόμα την έκπληξή μου όταν κάναμε την πρώτη μας βόλτα στον κόσμο της μεσαίας αστικής τάξης που έμοιαζε με το «αμερικάνικο όνειρο» της δεκαετίας του '50· ένας κόσμος που είχα γνωρίσει μέσα από το ραδιόφωνο, τις διαφημιστικές ταμπέλες και τα λιγοστά περιοδικά που είχαν καταφέρει να φτάσουν στα χέρια μου.

Όταν ήμουν δεκατριών χρονών, έκανα την πρώτη μου σημαντική εξόρμηση έξω από το μέρος που είχα μεγαλώσει. Ο πατέρας μου αγόρασε ένα «καλό» αμάξι, μαζέψαμε τα πράγματά μας και φύγαμε για τις διακοπές της ζωής μας — ένα ταξίδι κατά το οποίο θα διασχίζαμε το νοτιότερο τμήμα της Νότιας Αυστραλίας, θα φτάναμε στη Βικτώρια, μια γειτονική πολιτεία στα ανατολικά, και θα επιστρέφαμε πίσω στη Μελβούρνη μέσω του Great Ocean Road. Ήμουν εντελώς απροετοίμαστος για το πόσο αχανής είναι ο κόσμος. Συνάντησα τοπία και περιοχές ζωής που δεν είχα φανταστεί ποτέ μου και έζησα περιπέτειες που μέχρι σήμερα έχουν μείνει ανεξίτηλα χαραγμένες στη μνήμη μου.

Κάθε βράδυ, κάτω από το φως μιας λάμπας κηροζίνης, θα έπεφτα με τα μούτρα στους χάρτες, κάτι που μεγάλωνε την προσμονή μου για τις περιπέτειες που μας περίμεναν και με κρατούσε σε επαγρύπνηση καθ' όλη τη διάρκεια των διακοπών. Δεν θυμάμαι να είχαμε κάποιον συγκεκριμένο ταξιδιωτικό προορισμό κατά νου, παρά μόνον ένα πλήθος πιθανών κατευθύνσεων. Οι διαδρομές μας δεν ήταν προκαθορισμένες, καθώς θέλαμε να ανακαλύψουμε τους πιο γραφικούς παράδρομους.

Αυτές οι εξορμήσεις στους γειτονικούς κόσμους, όπως και το αξέχαστο ταξίδι μου από την Αδελαΐδα στη Μελβούρνη κατά μήκος της νότιας ακτής, βρίσκονται πια στο μακρινό παρελθόν. Όμως, ακόμα και σήμερα, δεν χάνω ποτέ την ευκαιρία να βυθιστώ στους χάρτες, τόσο στα επαγγελματικά όσο και στα εναέρια ταξίδια μου σε όλη τη χώρα με αεροσκάφη τύπου Cessna και Piper. Το ακατάπαυστο ενδιαφέρον μου για τους χάρτες με οδήγησε στο να τους εντάξω στη δουλειά μου στο πλαίσιο μιας μεταφοράς. Όταν οι άνθρωποι έρχονται να με συμβουλευτούν για τις ανησυχίες, τα διλήμματα και τα προβλήματά τους, γνωρίζω ότι ξεκινάμε για ένα ταξίδι με ακαθόριστο προορισμό μέσα από διαδρομές που δεν θα μπορούσαν να προσδιοριστούν εκ των προτέρων. Ξέρω ότι πιθανότατα θα βρούμε τις πιο αναπάντεχες και γραφικές διαδρομές, αλλά και ότι, καθώς φτάνουμε στον προορισμό μας, θα μπορούμε σε νέους κόσμους εμπειρίας.

Γνωρίζω, επίσης, ότι οι περιπέτειες που θα ζήσουμε σε αυτά τα ταξίδια δεν έχουν ως σκοπό να επιβεβαιώσουμε τα όσα ήδη γνωρίζουν οι άνθρωποι για τις ζωές τους, αλλά να εξερευνήσουμε τι άλλο θα μπορούσαν να μάθουν γι' αυτές. Και αυτό μπορούμε να το παρατηρήσουμε με πολλούς τρόπους. Στο πλαίσιο των θεραπευτικών συζητήσεων, φέρ' ειπείν, οι άνθρωποι μπορεί να τροποποιήσουν τους στόχους τους ή να υιοθετήσουν κάποιους άλλους που ξαφνικά απέκτησαν αναπάντεχη σπουδαιότητα γι' αυτούς, προβαίνοντας σε κάποιες αλλαγές που δεν θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί εξαρχής. Στο ξεκίνημα μιας θεραπευτικής συζήτησης, μπορεί ένα άτομο να θέσει στο τραπέζι το αίτημά του για περισσότερη αυτονομία, αλλά στην πορεία της συζήτησης να το απορρίψει προς όφελος μιας πιο ανοιχτής συνεργατικής ηθικής. Ένα ζευγάρι θα μπορούσε αρχικά να εκδηλώσει την επιθυμία του να λύσει τις διαφορές του, αλλά εν μέσω της θεραπευτικής συζήτησης να αντικαταστήσει αυτόν τον στόχο με εκείνον της αναγνώρισης και της αποδοχής των διαφορών που παρουσιάζονται στη σχέση.

Οι χάρτες που θα εξετάσω σε αυτό το βιβλίο, όπως και κάθε άλλος χάρτης, είναι κατασκευές στις οποίες μπορεί να ανατρέξει κανείς για να αντλήσει καθοδήγηση στα ταξίδια του — εν προκειμένω, στα ταξίδια των ανθρώπων που έρχονται να μας συμβουλευτούν για τις δυσκολίες και τα προβλήματα της ζωής τους. Όπως κάθε άλλος χάρτης, έτσι κι αυτοί μπορούν να μας βοηθήσουν να βρούμε τον δρόμο μας προς προορισμούς που δεν θα μπορούσαν να προσδιοριστούν εκ των προτέρων μέσα από απρόβλεπτες διαδρομές, αλλά και να αντιληφθούμε ότι οι διαδρομές που μπορούμε να ακολουθήσουμε για να φτάσουμε σε αυτούς είναι πολλές και διαφορετικές· διαδρομές που μπορούν να χαρτογραφηθούν και να μας γίνουν οικείες.

Κατά την πορεία των τελευταίων ετών διαμόρφωσα αυτούς τους χάρτες πρωτίτως ως μια απάντηση στο αίτημα να καταστήσω πιο σαφείς τις θεραπευτικές διαδικασίες που έχω αναπτύξει. Θα ήθελα να δώσω έμφαση στο γεγονός ότι οι χάρτες αυτού του βιβλίου δεν είναι οι χάρτες της αφηγηματικής πρακτικής ή ένας «αληθινός» και «ορθός» οδηγός της αφηγηματικής πρακτικής, όποια μορφή κι αν έχει αυτή.

Ως σχεδιαστής αυτών των χαρτών είναι σημαντικό να επισημάνω ότι δεν τους χρησιμοποιώ για να «αστυνομεύσω» τις συζητήσεις με τους ανθρώπους που έρχονται για θεραπεία. Οι θεραπευτικές συζητήσεις δεν προκύπτουν κατόπιν εντολής και δεν καταβάλλω καμιά προσπάθεια για να προκαθορίσω τον τρόπο που θα ανταποκριθώ στις εκφράσεις των ανθρώπων προτού αυτές εκδηλωθούν. Έχω επίγνωση, ωστόσο, ότι οι χάρτες που παρουσιάζονται εδώ με βοηθούν να ανταποκριθώ με τρόπους που δίνουν την ευκαιρία στα άτομα να εξερευνήσουν κάποιες παραμελημένες πτυχές της ζωής τους, προσφέροντας πιθανές διαδρομές για να αντιμετωπίσουν τα αδιέξοδα και τα προβλήματά τους με τρόπους που μέχρι πρότινος δεν είχαν φανταστεί.

Τέτοιου είδους χάρτες διαμορφώνουν το πλαίσιο μιας θεραπευτικής αναζήτησης όπου τα άτομα αρχίζουν να ενδιαφέρονται για καινούργιους τρόπους κατανόησης των γεγονότων που λαμβάνουν χώρα στη ζωή τους, αναπτύσσουν την περιέργειά τους για κάποιες ξεχασμένες πτυχές της ζωής τους, συνεπαίρνονται από τις παραγνωρισμένες περιοχές των ταυτοτήτων τους και ενίοτε εντυπωσιάζονται από τις ίδιες τους τις απαντήσεις στα αδιέξοδα της ύπαρξής τους. Πιστεύω ότι αυτοί οι χάρτες διαμορφώνουν το τοπίο μιας θεραπευτικής αναζήτησης που συμβάλλει στον εμπλουτισμό των ιστοριών των θεραπευτών και θεραπευτριών τόσο στο επίπεδο της δουλείας τους όσο και στην προσωπική τους ζωή εν γένει, αποτελώντας ενδεχομένως και μια πηγή έμπνευσης. Σε προσωπικό επίπεδο, αυτό είναι πέρα για πέρα αληθές.

Κατά καιρούς και σε διάφορα διδακτικά πλαίσια, έχω ερωτηθεί για την αναγκαιότητα αυτών των χαρτών στη θεραπευτική πρακτική. Η απάντησή μου είναι πως δεν είναι διόλου απαραίτητοι. Ωστόσο, πιστεύω πως όλοι έχουμε ως σημείο αναφοράς κάποιες ιδέες που καθοδηγούν τη διαμόρφωση των θεραπευτικών μας συζητήσεων — ιδέες συχνά τόσο αυτονόητες που έχουν αποσυρθεί από το πλαίσιο της αναστοχαστικής κριτικής. Θεωρώ πως κάτι τέτοιο μπορεί να αποβεί εξαιρετικά επικίνδυνο, δεδομένου ότι μπορεί να μας εγκλωβίσει σε μια άκριτη αναπαραγωγή των θεραπευτικών μας πρακτικών ανεξαρτήτως από τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στις ζωές των ανθρώπων που έρχονται για θεραπεία. Έχοντας αυτό κατά νου, αντιλαμβάνομαι ότι δεν θα συνδεθούν όλοι οι άνθρωποι με τις μεταφορές του

«χάρτη» και του «ταξιδιού», όπως επίσης και ότι υπάρχει ένας άλλος ολόκληρος κόσμος μεταφορών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να χαρακτηρίσουμε τις θεραπευτικές πρακτικές. Κάθε προσπάθεια να μεταφράσουμε τις πρακτικές που περιγράφονται σε αυτό το βιβλίο με όρους που σχετίζονται με εναλλακτικές μεταφορές είναι ασφαλώς ευπρόσδεκτη.

Θα όφειλα, επίσης, να επισημάνω ότι οι θεραπεύτριες που δεν είναι εξοικειωμένες με τους χάρτες που περιγράφονται σε αυτό το βιβλίο μπορεί να τους θεωρήσουν κάπως παράξενους, αφύσικους ή δύσχρηστους και αυτό είναι απολύτως αναμενόμενο: όταν μπαίνουμε σε νέα τοπία θεραπευτικών συζητήσεων χρειαζόμαστε αρκετό χρόνο τόσο για να εξοικειωθούμε με αυτά όσο και για να τα τελειοποιήσουμε τις δεξιότητες που σχετίζονται με τις καινούργιες μας εξερευνησεις. Το κλειδί είναι ένα: εξάσκηση και πάλι εξάσκηση.

Με έναν παράδοξο τρόπο, είναι αυτή η σχολαστική εξάσκηση που δίνει χώρο στον αυθορμητισμό — οι εκφράσεις της ζωής που μας παρουσιάζονται ως οι πλέον αυθόρμητες είναι εκείνες στις οποίες έχουμε εξασκηθεί περισσότερο. Όπως και στην περίπτωση ενός μουσικού που αυτοσχεδιάζει με μαεστρία, ένας καλός αυτοσχεδιασμός στο πλαίσιο μιας θεραπευτικής συζήτησης βασίζεται στην αμέριστη προσοχή που θα δώσουμε στην ανάπτυξη των θεραπευτικών δεξιοτήτων μας· και οι δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη τους είναι απεριόριστες.

Αντιλαμβάνομαι την πρακτική μου ως μια μαθητεία δίχως τέλος, έχοντας πλήρη επίγνωση ότι δεν θα φτάσω ποτέ σε ένα σημείο απόλυτης ικανοποίησης από τη συμβολή μου στην αποτελεσματικότητα των θεραπευτικών συζητήσεων. Μέχρι σήμερα, αν μου δινόταν η ευκαιρία να ξεκινήσω μια θεραπευτική συζήτηση από την αρχή, είμαι βέβαιος ότι θα άλλαζα κάτι από αυτή. Αυτή η αναγνώριση δεν αποσκοπεί στο να κρίνω με αρνητικό τρόπο ή να απαξιώσω τον ρόλο μου και δεν αναιρεί σε καμία περίπτωση την ικανοποίηση που έχω αντλήσει από αυτές. Θα έλεγα, μάλλον, ότι έχει να κάνει με τη διατήρηση μιας αναστοχαστικής προοπτικής πάνω στο περιεχόμενο της δουλειάς μου ως ψυχοθεραπευτής.

Προσωπικά μιλώντας, ένα ταξίδι στο άγνωστο με έναν χάρτη στο χέρι με γεμίζει πάντοτε ανυπομονησία. Ελπίζω ότι με τη συγγραφή αυτού του βιβλίου θα καταφέρω να μεταφέρω το αίσθημα ικανοποίησης και συγκίνησης που βιώνω στα ταξίδια των θεραπευτικών συζητήσεων, όπως επίσης και ότι οι χάρτες που παρουσιάζονται εδώ θα φανούν χρήσιμοι σε εσένα τον αναγνώστη ή την αναγνώστριά σου και στις εξερευνησεις σου κατά τη δική σου θεραπευτική πρακτική.

1. Συζητήσεις Εξωτερίκευσης

Πολλοί άνθρωποι που αποζητούν θεραπεία πιστεύουν ότι τα προβλήματα της ζωής τους αποτελούν μια αντανάκλαση της ταυτότητάς τους, της ταυτότητας των άλλων ή της ταυτότητας των σχέσεών τους. Αυτός ο τρόπος κατανόησης διαμορφώνει και τις προσπάθειές τους να επιλύσουν τα προβλήματά τους· προσπάθειες που δυστυχώς καταλήγουν σχεδόν πάντα στην επιδείνωση των προβλημάτων τους. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί τους ανθρώπους σε μια ακόμα πιο παγιωμένη πεποίθηση ότι τα προβλήματα της ζωής τους είναι μια αντανάκλαση κάποιων συγκεκριμένων «αληθειών» για τη φύση τους και τον χαρακτήρα τους, τη φύση και τον χαρακτήρα των άλλων ή τη φύση και τον χαρακτήρα των σχέσεών τους. Με άλλα λόγια, καταλήγουν να πιστεύουν ότι τα προβλήματά τους έχουν να κάνουν με το εσωτερικό του εαυτού τους ή των άλλων, δηλαδή, ότι το πρόβλημα είναι οι ίδιοι ή οι άλλοι· και αυτή η πεποίθηση τους βυθίζει ακόμη περισσότερο στα προβλήματα που προσπαθούν να επιλύσουν.

Οι συζητήσεις εξωτερίκευσης μπορούν να λειτουργήσουν ως αντίδοτο σε αυτές τις εσωτερικευμένες κατανοήσεις, αντικειμενικοποιώντας το πρόβλημα. Σε αντίθεση με τις πολιτισμικές πρακτικές αντικειμενοποίησης των ανθρώπων, οι συζητήσεις εξωτερίκευσης υιοθετούν πρακτικές αντικειμενοποίησης του προβλήματος, διευκολύνοντας τους ανθρώπους να βιώσουν μια ταυτότητα διαχωρισμένη από το πρόβλημα· το πρόβλημα γίνεται το πρόβλημα, όχι το άτομο. Στο πλαίσιο των συζητήσεων εξωτερίκευσης, το πρόβλημα παύει να αντιπροσωπεύει την «αλήθεια» για τις ταυτότητες των ανθρώπων, με αποτέλεσμα να μπορούμε να δούμε και να έχουμε πρόσβαση σε διάφορες επιλογές για την επιτυχή επίλυσή του.

Jeffrey

Κατεβαίνοντας τα σκαλιά με ένα ζευγάρι που μόλις έφευγε από τη συνεδρία, αντιλήφθηκα μια βαβούρα στην αίθουσα αναμονής. Μέσα στη γενική αναταραχή, άκουσα την καθησυχαστική φωνή του γραμματέα στην υποδοχή. Η φασαρία σταμάτησε και έτσι υπέθεσα ότι όποιος κι αν ήταν ο λόγος το ζήτημα είχε πλέον τακτοποιηθεί. Το ζευγάρι έκλεισε το επόμενο ραντεβού και εγώ έριξα μια ματιά στην ατζέντα μου για την επόμενη συνεδρία. Είχα κανονίσει να συναντηθώ με μια οικογένεια: την Beth, τον Andrew και τον γιο τους Jeffrey. Θα ήταν η πρώτη τους επίσκεψη. Μπαίνοντας όμως στην αίθουσα αναμονής διαπίστωσα ότι δεν με περίμενε κανείς.

Μετά από λίγο άκουσα κάποιες φωνές στον δρόμο και αποφάσισα να βγω έξω για να δω τι συμβαίνει. Καθώς ετοιμαζόμουν να βγω από την πόρτα κόντεψα να πέσω πάνω σε μια γυναίκα που ερχόταν από την αντίθετη κατεύθυνση. «Χίλια συγγνώμη!», αναφώνησε. «Είστε ο Michael White;». Προσωρινά δίστασα και για ένα κλάσμα του δευτερολέπτου σκέφτηκα τις πιθανές επιπτώσεις, αλλά εν τέλει έγνεψα καταφατικά. Η γυναίκα μου εξήγησε στα γρήγορα ότι ο γιος της, ο Jeffrey, είχε αρπάξει ένα ψεύτικο κουνιστό αλογάκι από την αίθουσα αναμονής και το είχε κατεβάσει στον δρόμο. Ο Jeffrey παρατήρησε στην άλλη άκρη του δρόμου ένα υπαίθριο ιπποδρόμιο και προφανώς ήθελε να το δοκιμάσει. Η Beth, ο Andrew και ο γραμματέας της υποδοχής τον πήραν στο κατόπι προσπαθώντας να τον πείσουν ότι δεν ήταν κατάλληλη στιγμή για μια τέτοια περιπέτεια και η κατάσταση εκτραχύνθηκε σε έναν μικρό αγώνα πάλης, αλλά η Beth με διαβεβαίωσε ότι όλα ήταν πια υπό έλεγχο και πολύ σύντομα θα μαζεύονταν και οι υπόλοιποι.

Μετά από λίγο βρισκόμασταν όλοι καθισμένοι στην αίθουσα συνεδρίων — η Beth και ο Andrew στις πολυθρόνες και ο Jeffrey καβάλα στο αλογάκι, το οποίο είχε βγάλει ένα εξτρά ζευγάρι ποδαράκια και μάλλον είχε αποκτήσει κάποιου είδους μυωπία, καθώς κυριολεκτικά έπεφτε πάνω σε οτιδήποτε συναντούσε στον δρόμο του. Το γεγονός μου φάνηκε κάπως παράξενο, αλλά προσπάθησα να στρέψω την προσοχή μου στο ζευγάρι για να μάθω τον σκοπό της επίσκεψής του. Προτού προλάβω να πάρω απάντηση, ο Andrew πετάχτηκε από την πολυθρόνα του και όρμησε κατά πάνω μου — στην αρχή θεώρησα ότι δεν βρήκε τον στόχο του και υπέθεσα ότι μάλλον έπασχε κι αυτός από μυωπία, αλλά ευτυχώς αποδείχτηκε ότι ο ελιγμός του δεν ήταν διόλου κακοπροαίρετος: ήταν μια απόπειρα να με σώσει από το πέσιμο του λευκού πίνακα που βρισκόταν ακριβώς πίσω από την πολυθρόνα μου. Παρόλο που το περιστατικό μου δημιούργησε μια μικρή ανησυχία, μπορώ να πω ότι εκτίμησα πολύ την προσπάθειά του. Λίγα λεπτά μετά, οι απόπειρες του Andrew και της Beth να βάλουν μια τάξη κατάφεραν να σημειώσουν μια μικρή επιτυχία, οπότε άρπαξα την ευκαιρία για να διερευνήσω εκ νέου τον σκοπό της επίσκεψής τους.

Andrew: Νόμιζα ότι θα το είχατε καταλάβει ήδη.

M: Δεν είναι η μυωπία;

Andrew: Πώς είπατε;

M: Τίποτα, τίποτα. Θα ήταν καλύτερο να μου πείτε με τα δικά σας λόγια.

Andrew: Εντάξει. Όπως σίγουρα θα έχετε υποψιαστεί, ο Jeffrey μάς έχει δυσκολέψει πολύ. Πάσχει από ΔΕΠΥ [Διαταραχή Ελλειμματικής Προσο-

χής και Υπερκινητικότητας]. Έχει επιβεβαιωθεί από δύο παιδίατρος και έναν σχολικό ψυχολόγο.

Beth: Του συμβαίνει περίπου από τότε που γεννήθηκε, αλλά δεν ξέραμε με τι είχαμε να κάνουμε μέχρι σήμερα. Μόλις τώρα μάθαμε τι είναι αυτή η διαταραχή.

M: Άρα, λοιπόν, η διάγνωση είναι πρόσφατη;

Beth: Βγήκε στις αρχές του έτους, οκτώ ή εννιά μήνες πριν δηλαδή. Αλλά το υποπτευόμασταν εδώ και καιρό.

M: Και πώς σας φαίνεται τώρα που έχετε μια διάγνωση;

Beth: Ήταν μια ανακούφιση για μας, έτσι δεν είναι Andrew;

Andrew: Ναι, τώρα ξέρουμε τουλάχιστον πώς να το πούμε.

M: Κι εγώ πώς μπορώ να σας βοηθήσω;

Andrew: Μόλις επισκεφτήκαμε άλλον έναν παιδίατρο γιατί είχαμε κάποιες ανησυχίες για τη φαρμακευτική αγωγή και μας πρότεινε να κλείσουμε ένα ραντεβού μαζί σας. Είπε ότι έχετε δει πολλά παιδιά σαν τον Jeffrey και ότι θα μπορούσατε να μας προτείνετε κάτι.

M: Τι σας προβληματίζει ως προς την αγωγή;

Beth: Είναι σίγουρα πολύ πιο εύκολο τόσο για μας όσο και για τους γύρω μας, αλλά έχουμε παρατηρήσει κάποιες αλλαγές στην προσωπικότητά του που μας έχουν ανησυχήσει. Έτσι δεν είναι, Andrew;

Andrew: Ναι. Είχαμε ανησυχήσει ότι κάτι χάνουμε κι έτσι αποφασίσαμε να διακόψουμε για λίγο. Αισθανθήκαμε ότι δεν είχαμε εξαντλήσει όλες τις εναλλακτικές. Γι' αυτό είμαστε εδώ.

M: Ο Jeffrey ξέρει ότι έχει ΔΕΠΥ;

Beth: Ναι. Του είπαμε ήδη όλα όσα γνωρίζουμε. Νομίζουμε ότι είναι σημαντικό να ξέρει και ο ίδιος. Άλλωστε, πρόκειται για τη ζωή του.

M: Είπατε ότι αισθάνεστε ότι δεν έχετε εξαντλήσει ακόμα όλες τις εναλλακτικές.

Andrew: Έχουμε δοκιμάσει πολλά, συμπεριλαμβανομένων και διαφόρων «συμπεριφορικών μεθόδων». Ήρθαμε να σας δούμε με την ελπίδα ότι ίσως υπάρχει κάτι ακόμα.

Beth: Ή ότι ίσως θα μπορούσατε να προσεγγίσετε εσείς κάπως τον Jeffrey.

M: Οκ.

Ο Jeffrey είχε τρυπώσει κάτω από την πολυθρόνα μου και την χτυπούσε με την πλάτη του, προσποιούμενος ότι βρισκόταν σε ροντέο. Φοβούμενος μήπως χτυπήσει –αλλά και για την επισφαλή μου θέση σε ένα τέτοιο σενάριο– πήρα λίγο χρόνο από τη συζήτηση με τους γονείς του για να προτρέψω

τον Jeffrey να υποδυθεί την καμήλα ελπίζοντας ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί. Εν τω μεταξύ, τον ρώτησα αν όντως γνωρίζει ότι έχει ΔΕΠΥ. Εκείνος δεν μου απάντησε, αλλά φάνηκε πως ήθελε να μάθει περισσότερα για το τι κάνει μια καμήλα. Τότε ο Andrew με ρώτησε: «Τι θα κάνουμε, λοιπόν;».

M: (με γυρισμένη την πλάτη στο ζευγάρι) Σε αυτήν τη φάση δεν ξέρω τι μπορεί να γίνει.

Andrew: Τι άλλο θα μπορούσαμε να σας πούμε για να βοηθήσουμε; Τι άλλο θα θέλατε να μάθετε; Πρέπει να βρούμε οπωσδήποτε έναν τρόπο να προχωρήσουμε και έχουμε ακούσει ότι βλέπετε πολλά παιδιά σαν τον Jeffrey.

M: Αρχικά θα με βοηθούσε πολύ να ξέρω τι είδους ΔΕΠΥ έχει.

Beth: Τι είδους; Θέλετε να πείτε πως υπάρχουν πολλά είδη;

M: Ασφαλώς. Υπάρχουν πολλά είδη και μέχρι να καταλάβουμε ποιο είναι αυτό που έχει ο Jeffrey δεν μπορούμε να κάνουμε και πολλά. Μπορεί να πέσουμε έξω.

Beth: (γυρίζει προς τον Andrew κάπως αγανακτισμένη) Δεν μας το είπε κανείς αυτό! Δεν μας το ανέφεραν ποτέ!

Andrew: Τότε ίσως θα μπορούσε να μας πει ο Michael...

M: Δεν είμαι ειδικός στις διαγνώσεις.

Andrew: Ναι, αλλά σίγουρα θα έχετε δει πολλά περιστατικά και έτσι θα μπορούσατε...

M: Πράγματι, έχω δει πολλά παιδιά που έχουν διαγνωστεί με ΔΕΠΥ. Η δουλειά μου όμως δεν είναι να κάνω διαγνώσεις.

Andrew: Μιλάτε σοβαρά; Αστείευεστε; (γυρίζει στη Beth). Κι εμείς τι ακριβώς πρέπει να κάνουμε;

M: Έχω μια ιδέα για το πώς θα μπορούσαμε να αποκαλύψουμε ποιο είναι αυτό το ΔΕΠΥ που σας έχει ταλαιπωρήσει τόσο πολύ.

Beth: (παίρνοντας μια έκφραση που λέει «χμ, ας τον ακούσουμε»). Εντάξει, πείτε μας.

M: (στρεφόμενος στον Jeffrey που μόλις είχε αναποδογυρίσει ένα κουτί κηρομπογιές) Jeffrey, με τι μοιάζει το ΔΕΠΥ σου;

Ο Jeffrey σήκωσε με απορία τους ώμους.

M: Εντάξει. Πες μου μόνο αυτό. Τι χρώμα είναι το ΔΕΠΥ σου;

Jeffrey: (γυρίζει σασιτισμένος στους γονείς τους που με κοιτούσαν επίσης με απορία· μετά στράφηκε ξανά σε μένα). Δεν ξέρω.

M: Α! Μάλιστα! Τώρα ξέρω γιατί το ΔΕΠΥ του Jeffrey κυκλοφορεί παντού

ελεύθερο και δημιουργεί τέτοια αναστάτωση! Πώς θα μπορούσε ο Jeffrey να το σταματήσει αν δεν ξέρει πώς μοιάζει; Μα, Jeffrey, είναι φυσικό να μην ξέρεις τίποτα για το ΔΕΠΥ σου!

Ο Jeffrey με κοιτάζει μεπρδεμένος και ο Andrew και η Beth ανταλλάζουν ματιές που υπονοούν σιωπηρά ότι μάλλον δεν έχουν έρθει στο σωστό μέρος. Μετά η Beth ανασηκώνει τους ώμους της σαν να θέλει να πει: «Μιας και ήρθαμε, ας δούμε που θα πάει αυτή η ιστορία».

M: Για την ακρίβεια, νομίζω ότι αρχίζω να αναγνωρίζω κάτι. Μου φαίνεται όλο και πιο γνώριμο. Μα, ναι, νομίζω ότι ξέρω ποιο είναι το ΔΕΠΥ του Jeffrey! Είμαι σίγουρος πως το έχω ξαναδεί.

Andrew: Ωραία, ωραία. Αυτό είναι ενθαρρυντικό.

Ο Jeffrey κοιτάζει με αδημονία.

M: Jeffrey, έχεις έναν μικρότερο αδερφό, έτσι δεν είναι;

Ο Jeffrey γνέφει καταφατικά.

M: Πώς τον λένε;

Jeffrey: Christian.

M: Δεν τον έχω γνωρίσει, αλλά όπως κι εσύ έχεις έναν αδερφό, έτσι έχει ένα αδερφάκι και το ΔΕΠΥ σου. Εγώ το έχω συναντήσει. Εσύ θέλεις να μάθεις ποιο είναι;

Jeffrey: Πες μου, πες μου.

M: Ξέρεις τι είναι τα δίδυμα;

Jeffrey: Ναι.

M: Ε, λοιπόν, πιστεύω ότι το ΔΕΠΥ σου έχει ένα δίδυμο αδερφάκι. Ναι, το συνάντησα σε αυτό το δωμάτιο μερικές βδομάδες πριν. Έκανε ακριβώς ό,τι κάνει τώρα το δικό σου ΔΕΠΥ. Κάνει τις ίδιες σκανταλιές, σκουντουφλάει παντού, ρίχνει τον λευκό πίνακα κάτω, κάνει το άλογο και φέρνει τα πάνω-κάτω. Το αναγνώρισα γιατί απλούστατα το έχω ξαναδεί!

Έχω πια την αμέριστη προσοχή του Jeffrey. Η Beth και ο Andrew χαμογελάνε φανερά ανακουφισμένοι και μου κάνουν νεύμα να συνεχίσω.

M: Θέλεις να δεις μια φωτογραφία του δίδυμου αδερφού του ΔΕΠΥ σου;

Ο Jeffrey, λες και είχε καταπιεί τη γλώσσα του, κουνάει καταφατικά το κεφάλι του.

M: Είχα συναντήσει κάποτε ένα αγόρι που είχε παρόμοιο όνομα με το δικό σου. Τον έλεγαν Jerry. Ο Jerry είχε κι αυτός ένα ΔΕΠΥ στη ζωή του που αναστάτωνε τους πάντες και τα πάντα. Ούτε κι αυτός ήξερε πώς έμοιαζε το ΔΕΠΥ του. Έτσι, αναγκαζόταν να κάνει ό,τι ήθελε αυτό. Για να μην τα πολυλογώ, ένα βράδυ ο Jerry αποφάσισε να το φωτογραφίσει. Και ξέρεις τι έκανε;

Jeffrey: Τι;

M: Είχε μια καταπληκτική ιδέα. Ξύπνησε μες τη νύχτα και κοίταξε καλά καλά το ΔΕΠΥ του. Εκείνο καθόταν τεμπέλικα και κάπνιζε το τσιγάρο του, προσπαθώντας να σκαρφιστεί καινούργια κόλπα για να παίξει με τον Jerry όταν ξυπνήσει. Τελικά, προτού το ΔΕΠΥ προλάβει να μπει ξανά μέσα του, ο Jerry το φωτογράφησε με το μυαλό του και το επόμενο πρωί το ζωγράφησε. Τώρα μπορώ να σου δείξω με τι μοιάζει γιατί ζωγράφησε ένα αντίγραφο και για μένα. Περίμενε εδώ και θα πάω να το φέρω.

Jeffrey: *(κοιτώντας με γουρλωμένα μάτια)* Δείξτο μου! Δείξτο μου! Δείξτο μου!

Beth: Περίμενε, περίμενε, ο Michael πρέπει να πάει να τη φέρει.

M: *(βγαίνει από το δωμάτιο για να πάει στο γραφείο του και επιστρέφει με μια μεγάλη ζωγραφιά του ΔΕΠΥ του Jerry που φαίνεται καταπληκτική)* Για κοίτα!

Ο Jeffrey αρπάζει τη ζωγραφιά.

M: Πρόσεχε, πρόσεχε! Κράτα τη γερά! Ποιος ξέρει τι θα συμβεί άμα ξεφύγει; Αν το ΔΕΠΥ του Jerry και το δικό σου γίνουν ομάδα και φύγουν ποιος ξέρει τι θα γίνει σε όλο το κτίριο ή ακόμα και σε ολόκληρη τη γειτονιά!

Andrew: Θα έπρεπε να τρέξουμε όλοι για να γλυτώσουμε.

Beth: Γ' αυτό κράτα τη σφιχτά. Έλα να σε βοηθήσω.

Ο Jeffrey κρατάει σφιχτά τη ζωγραφιά και την περιεργάζεται με γουρλωμένα μάτια.

M: Δεν είμαι όμως εκατό τοις εκατό σίγουρος ότι αυτό είναι το δίδυμο αδερφάκι του ΔΕΠΥ σου. Και πρέπει να είμαστε σίγουροι ποιος είναι αν θέλουμε να κάνουμε κάτι γι' αυτό.

Beth: Πώς μπορούμε, άραγε, να μάθουμε;